

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Regimine Ecclesiae Episcopalis In Octo Libros Distributus

Antonelli, Giovanni Carlo

Velitris, 1650

De Abortu. Cap. XXXII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11401

12. Observant 5. quod licet subsequatur matrimonium, remanet tamen poena infamiae, excommunicationis, & incapacitatis ad dignitates per Tridentinum infligta, quae cum non requirat aliquam actionem ad sui executionem, ipso facto incurritur etiam ante Iudicis sententiam *Nau. cōf. 3. num. 5. de Raptor. Bonacin. de Matrim. q. 4. pun. 18. num. 10.* quemadmodum Raptor tenetur etiam in tali casu raptam dotare arbitrio Iudicis ex dispositione eiusdem Concilij *d. cap. 6.* quamvis ad id non teneatur, nisi fuerit condemnatus *Nau. in man. cap. 16. nu. 17. Bonacin. loco cit. num. 10. vers. secunda est.*

13. Quæres, an Raptor sequuto matrimonio euitet alias poenas à iure infligtas? Respondet Ricc. in *Collect. dec. 82. par. 1.* quod Raptor matrimonium contrahens cum rapta non euitat poenas à lege ciuili propter raptum impostas: & hæc sententia mihi videtur verior in puncto iuris, quia *textus in d. l. vn. C. de Rapt. Virg.* expressè prohibet matrimonium inter raptorem, & raptam, licet correctus fuerit per ius Canonicum *in cap. fin. de Raptor. & Conc. Tridentinum loco cit.*

Hæc tamen opinio in tali casu non seruatur in praxi, *vt d. Boss. in tit. de Rapt. mulier. num. 18.* & ideo alij asserunt, Raptorem tunc non esse puniendum poena corporali, sed confiscatione bonorum, ita *Clar. in §. Raptus vers. quero modo E. Suar. relatus in Syntag. opin. comm. tit. de Rapt. Virg. c. 1. vers. 12.*

Alij verò dicunt, quod matrimonium omnem poenam tollit, & quod in hoc attendi debet ius canonicum, quod potuit mitigare poenam, ita *DD. quos refert, & sequitur Boss. loco cit.* & hæc sententia benignior quidem est, & ideo in praxi seruanda, dummodò precesserit tractatus de nuptijs, vel sponsalia, & puellæ consensus in matrimonium: tunc enim huiusmodi raptus non punitur de iure canonico, *vt in d. cap. cum causa ubi DD. de Raptor. sequuto tamè matrimonio, vt supra Ricc. in Collect. dec. 539. par. 3.* & in hoc corrigitur *d. lex. vn. C. de Rapt. Virg.* quo casu ius canonicum matrimonij libertati consuluit; quia aliquando in domo Parentum liberè contrahi non potest, *vt d. Sylu. in ver. luxuria num. 6.*

S V M M A R I V M.

1. Crimen Abortus est mixti fori.
2. Delinquens in tali casu qualiter puniatur.
Clericus huius criminis reus an teneatur ante Iudicis sententiã dimittere officia, seu beneficia, *ibidem.*
3. Quando dicatur fetus animatus.
4. Anima quando censetur infusa.

CAP.

C A P. XXXII.

De Abortu.

 Rimen Abortus esse mixti fori, clarè constat ex constitutione Sixti V. incip. *Effrenatam, quam refert Quarant. in ver. Abortus.*

De iure autem civili abortum procurans punitur poena capitis abortu sequuto, si fœtus sit animatus *l. necare ff. de lib. agn. l. Cicero ff. de Pœn.* si verò fœtus nondum animatus erat, is, cuius opera eijcitur, si sit honestæ conditionis, amissa bonorum parte in Insulâ relegatur: si humilioris & inferioris sit conditionis, in metallum damnatur *l. si quis aliquid ff. de Pœn.* vel punitur poena extraordinaria, ut *d. Clar. in §. fin. q. 68. vers. abortum Megal. in ver. Abortus n. 7. & alij communiter.*

Item de iure canonico tamquam homicida punitur, si fœtus fuerit animatus *cap. consuluisti n. q. 5.* & clarius constat ex *d. constitutione Sixti V.* ex qua Clerici etiam omni priuilegio clericali officijs, dignitatibus, & beneficijs ecclesiasticis ipso facto priuantur, quorum dispositio sedi Apostolicæ reservatur, & in futurum inhabiles redduntur ad ea, & alia etiam simplicia obtinenda; sunt etiam irregulares, quia in tali casu verum homicidium committunt *d. c. consuluisti Sylu. in ver. abortus Dian. par. 7. tr. 5. ref. 4.* Unde eos depositos, ac degradatos

Curie seculari tradi iussit idem Sixtus V. *in d. constitutione*, ut eodem supplicio puniantur, quod contra laicos verè homicidas per Diuinas leges, ac ciuilia iura est dispositum; & ideo non potest ordinarius cum suis subditis dispensare in huiusmodi irregulartate, quia hæc oritur ex homicidio voluntario, quæ à Conc. Tridentino *sess. 24. de ref. cap. 6.* excipitur, ut notat etiam *Dian. par. 7. tr. 5. ref. 21.*

Incurrunt etiam tales Delinquentes infamiam, si delictum notorium fuerit notorietate iuris, vel facti *Lezan. in Sum. to. 3. in ver. Abortus num. 15.*

Eisdem poenis subyciuntur, qui sunt in causa, ut partus tam immaturè prodeat, ut diu viuere non possit: isti enim abortum causare dicuntur, ac censentur veri homicidæ *Flau. Cherubin. in Compend. Bullar. in constit. 87. Sixti V. schol. 2. & alij, quos refert Lezan. loco cit. num. 21.*

3 Obserua tamen, quod huiusmodi delinquentes non tenentur in foro conscientie dimittere officia seu beneficia ante Iudicis sententiam declaratoriam, ut dicunt *DD. apud Dian. par. 7. tr. 5. ref. 17. & 18.*

4 Obserua 2. quod nomine officiorum, quibus per dictam constitutionem Sixti priuantur tales delinquentes, intelliguntur munera habentia administrationem rerum, vel personarum ecclesiasticarum cum superioritate, qualia sunt officia habentia iurisdictionem ordinariam, ut Generalis,

ralis, Prouincialis, Superioris localis, & Vicarij: vel delegatum ratione certi officij, seu personatus, vel ita, vt sint in ea maiores Ordinarijs, vt visitatores Prouinciarum *Sorb. in ver. ingredi monasteria num. 3. Bonacin. in tract. de largit. mun. pun. 5. num. 2. Dian. loco cit. ref. 27.*

Item procurantes abortum, si ne ad illum opem, consilium, fauorem, potionem, vel alia cuiuscunque generis medicamenta scienter præstantes, seu dantes, excommunicationem ipso facto incurrunt *ex constitutione Sixti V. supra cit. ab hac tamen censura excusat ignorantia iuris, vel facti, etiamsi ignorantia non sit probabilis, sed vincibilis, crassa supina, vel etiam affectata, quia*

summus Pontifex adiecit particulam, *scienter*, quæ quamlibet ignorantiam excludit, modò cum ingenti temeritate coniuncta nõ sit, *vt dicit Bonacin. de Censur. in part. disp. 2. q. 2. pun. 10. num. 10.* Sed hæc procedunt, dum modò sequatur abortus fetus animati, quia quoad pœnas procurantiũ abortum fetus inanimis, & exhibentium mulieribus, vel sumentium venena sterilitatis aut quocunque modo auxilium, vel consilium eis dantium constitutione Sixti in ea parte, vbi de his agit, ad terminos iuris communis reduxit *Greg. XIV. sua constit. incip. Sedes Apostolica, quã refert. Quarant. in ver. Abortus Bonacin. loco cit. d. pun. 10. nec prædicta excommunicatio est reseruata, sed ab ea potest absoluere quinis Presby-*

ter tam secularis, quam Regularis ad confessiones audiendas, & ad hos casus specialiter per locũ ordinarium deputatus *ex d. constit. Greg. XIV.*

3 Oseruat autẽ Bonacin. *de Censur. in part. d. disp. 2. q. 2. pun. 10. num. 16.* quod censetur ad hunc casum specialiter deputatus non solum qui facultatem habet in indiuiduo absoluendi ab excommunicatione propter abortum contracta, sed etiam qui habet facultatem absoluendi ab omnibus censuris, & excommunicationibus Episcopo reseruatis: quæ quidem sententia probabilis videtur, *quãuis Lezan. in Sum. to. 3. ver. Abortus num. 7. & alij apud Dian. par. 7. tr. 5. ref. 15. contrarium sentiant.*

3 Dicitur verò fetus animatus in masculo post 40. dies, in femina post octuaginta à conceptione *Nau. in man. cap. 15. num. 14. Quarant. in ver. Abortus Bonacin. de Censur. in part. disp. 2. q. 2. pun. 10. num. 7. Dian. p. 7. tr. 5. ref. 6. Lezã. in Sum. tom. 3. ver. Abortus nu. 10. & si dubitetur an masculus sit, vel femina, fetus præsumitur animatus in foro animæ, in quo via tutior est eligenda *Quarant. & Lezan. locis citatis.* Vnde delinquens in tali casu debet se reputare tamquam irregularem, ac proinde abstinere debet ab ordinum susceptione, & administratione; hæc enim intrinsecè includuntur in irregularitate, *Dian. par. 7. tr. 5. ref. 24. Barbof. de offic. & pot. Episc. par. 3. all. 51. num. 138.* secus verò quoad alias pœnas, quæ à Iudice solent imponi pro con-*

tracta irregularitate, qualis est priuatio beneficiorum, & alie similes, quia pena ordinaria statuta delicto certo, non est imponenda delicto dubio, sed extraordinaria arbitrio Iudicis pro dubij qualitate. *Dian. ubi supra. ref. 25. ubi citat Sanchez in Sum. 20. 1. lib. 1. cap. 10. num. 43. & 48. sagund. in Decalog. tom. 1. lib. 2. cap. 10. num. 15. farinae. quest. 122. num. 138. & alios.*

Sed in foro externo, & contumioso fetus in dubio praesumitur potius inanimatus, quam animatus. *l. interpretatione ff. de Pen. Syl. in ver. Abortus Lex in. loco cit. num. 18. Add. ad Quarant. loco cit. ver. adde. & alij apud Barbosa: d. ill. 5. 1. num. 139. Megal. in eodem ver. Abortus num. 3. & est communis opinio.*

Notandum est etiam, quod anima censetur infusa siue in Matre, siue in femina, si fetus lineamenta omnium membrorum habebit. *cap. Moyses 32. q. 2. Add. ad Quarant. in ver. Abortus littera A. ubi citat Burg. in tract. de Irregular. par. 6. tit. de Venefic. sub. n. 14.*

SUMMARIUM.

- 1 Adulterium quando sit mixti fori.
- 2 Adulterium quomodo probetur.
- 3 Adulteri qualiter puniantur de iure civili.
- 4 Item qualiter plectantur de iure canonico.
- 5 In quibus casibus mulier adultera dotem non amittat, ibidem.
- 6 Ex confessione adulterij incidit.

ter facta non potest sequi condemnatio: limitatur num: 6.

- 7 Filius, qui nascitur ex uxore adultera, praesumitur filius mariti.
- 8 An facta separatione quoad thorum vir teneatur uxorem alere.
- 9 Clericus adulter qualiter puniatur.
- 10 Laici, vel clerici rem habentes cum muliere nupta qua peccata plectendi sint.
- 11 Quid si cum inferant meretrici libidinis causa.
- 12 An laici contrahentes binas nuptias viuite alio coniuge possint ab utroque Iudice puniri.
- 13 Qua pena plectantur Religiosi, seu clerici in sacris constituti matrimonium contrahentes.

C A P. XXXIII.

De Adulterio.

Adulteri crimen est mixti fori, ut constat ex cap. perniciosam de offic. ordin. l. quāuis & auth. sed hodie C. ad l. Iul. de Adult. l. qui sententiam C. de Pæn. & est communis sententia, ut d. Alciat. in d. cap. perniciosam num. 18. *Dian. par. 4. tr. 1. resol. 16. Ricc. in collect. decis. 2076. pr. 5. E. Suar. relatus in Syntag. opin. commun. tit. de Adulter. cap. 2. quod intellige, quando agitur de hoc crimine ad legitimam poenam infligendam; secus si agitur ad separationem thori propter adulterium faciendam: tunc enim solus Iudex ecclesiasticus est competens cap. tuus de procur.*